

Strategisk plan for Kultur 2024-2028

Innhold

FORORD	3
1. INNLEDNING OG BAKGRUNN	4
1.1 FORMÅL	4
1.2 KOMMUNENS PLANARBEID	4
1.3. NASJONAL KULTURPOLITIKK, KULTURSTRATEGI FOR INNLANDET FYLKESKOMMUNE OG KULTURLOVEN	6
1.3.1 Nasjonal kulturpolitikk.....	6
1.3.2 Kultur er bærekraft.....	6
1.3.3 Kulturstrategi for Innlandet.....	7
1.3.4 Kulturloven	7
1.4 PLANPROSESS	8
1.5 DEFINISJONER OG AVGRENSING	8
2. KOMMUNALE KULTURINSTITUSJONER	8
2.1 ELVERUM KULTURHUS	8
2.2 ELVERUM BIBLIOTEK	10
2.3 IDRETTSANLEGG	12
2.4 KULTURSKOLEN	14
2.5 UNGDOMMENS HUS	15
2.6 UTFORDRINGER OG BEHOV VED KOMMUNALE KULTURBYGG	16
2.6.1 Elverum kulturhus.....	16
2.6.2 Elverum bibliotek	16
2.6.3 Svømmehallen, Elverumshallen, Ydalir og Terningen Arena idrettspark.....	17
2.6.4 Ungdommens hus.....	19
2.6.5 Kommunale kulturbygg	19
3. SKAPING OG FORMIDLING AV KULTUR	20
3.1 KULTURARRANGEMENTER OG FESTIVALER	20
3.2 FESTSPILLENE I ELVERUM	20
3.2 BARN OG UNGE	22
3.3 FRIVILLIGHETEN	24
3.3.1 Idrettsråd.....	26
3.3.2 Musikkråd.....	26
3.3.3 Samfunnshus og grendehus.....	27
3.3.4 Møteplassen i Elverum	28
3.3.5 Frivilligsentralen i Elverum	28
3.4 ANNO MUSEUM	29
3.5 KUNST	30
3.5.1 Kunstnere.....	31
3.6 DEN NORSKE KIRKE OG ANDRE RELIGIØSE FORMÅL	32
4. KILDER	33

Forord

I «Kommunal planstrategi for Elverum - 2016-2019» inngår nyproduksjon av strategisk plan for kultur. Planarbeidet har skjedd med kommunestyrets vekst og utviklingskomité som styringsgruppe. Komitéen ble gitt følgende mandat av kommunestyret i KS-sak 037/23:

Kommunestyrekomité for vekst og utvikling gis følgende mandat av kommunestyret:

1. Prosessen for å utarbeide *Strategisk plan for kultur i Elverum – 2024 - 2028* iverksettes.
2. Kommunestyrekomité for vekst og utvikling oppnevnes som styringsgruppe for planprosessen.
3. Sektor for kultur v/sectorsjef har ansvaret for å være prosessleder og sekretariat for planprosessen. Sektorsjef står fritt til å anvende de ressurser som finnes innenfor egen sektor for å bidra til gjennomføring av prosessen.
4. Det tilligger komiteen som styringsgruppe å vurdere effektiv og hensiktsmessig gjennomføring av planprosessen, inkludert hvordan representanter for aktuelle parter i gjennomføring av planen samt mottakere av tjenester som følge av planen skal medvirke.
5. Revidert forslag til Strategisk plan for kultur i Elverum – 2024 - 2028 skal framlegges for kommunestyret for godkjenning innen 01. juli 2024

Styringsgruppa hadde sitt første møte i april 2023 med kultursjefens ledergruppe.

Arbeidet har vært organisert med en arbeidsgruppe bestående av kultursjefens ledergruppe og aktuelle medarbeidere fra kommunens sektor for kultur. Arbeidsgruppa har skaffet til veie bakgrunnsinformasjon i form av relevante føringer fra stortingsmeldinger, lover, fylkeskommunale planer, statistikk og data for øvrig som har hatt relevans for planutarbeidelsen, samt ført planen i pennen.

For å sikre referanser, innspill og medvirkning fra de målgrupper planen i særlig grad retter seg mot, har det vært arrangert møter i fellesutvalget for samfunnshus og grendehus, ungdomsrådet, musikk- og idrettsrådet.

Høringsutkast på planen ble sendt til en rekke høringsinstanser og lagt ut på kommunens hjemmeside med høringsperiode fra 22.mai til 05.juni. Etter forespørsel så har planutkastet blitt presentert for medlemsmøte i Elverum Ap, Ungdomsrådet, et fellesmøte med eldrerådet og rådet for mennesker med funksjonsnedsettelse. Høringsinnspill er vurdert i eget styringsgruppemøte og søkt innarbeidet i planen der det er aktuelt og hensiktsmessig. Planperioden er 2024 – 2028.

Samfunnsområdet Kultur beriker livet til innbyggerne i Elverum med opplevelser av forskjellig art, og er en viktig brikke i å gjøre Elverum til attraktiv by. Livet blir rikere med et aktivt kulturliv og kultur er med å medvirker til en bedre folkehelse. Denne planen viser både hva Elverum har å by på innenfor området Kultur, men også hvilke mål og strategier vi har fremover for å gjøre tilbudet enda bedre for innbyggerne våre.

10.juni 2024

Jan Gunnar Olbergsveen
Leder kommunestyrekomite vekst og utvikling

1. Innledning og bakgrunn

1.1 Formål

Elverum skal være et attraktivt kraftsenter for kultur i Sør-Østerdal med et mangfoldig kulturliv som engasjerer, inkluderer, fremmer kunnskap og skaper glede for alle.

Planstrategien viser at det foreligger nasjonale og regionale forventninger til at kommunen fokuserer på kultur som tema i sin planlegging. Denne kulturplanen skal fungere som et målrettet styringsdokument som gir rammer for videre utvikling, og skal bidra til positiv og strategisk vekst for kulturfeltet i Elverum kommune de neste årene.

Elverum kommune skal i samarbeid med frivillige og private aktører tilrettelegge for kulturopplevelser, åpne møteplasser, arenaer for debatt og uttrykk slik at alle innbyggere og besøkende kan delta i kulturliv uavhengig av alder, kjønn, sosial bakgrunn, etnisitet og funksjonsevne.

Kunst og kultur har en egenverdi som er med på å bekrefte menneskers følelser, tilhørighet i samfunnet og et iboende behov for å uttrykke oss. Det gir mening å kunne uttrykke seg gjennom kunst og kulturuttrykk, og i fellesskap med andre mennesker gir det en følelse av identitet og tilhørighet. I tillegg til kulturens egenverdi har WHO utarbeidet en rapport som finner bevis på kulturens evne til å fremme god helse og forebygging av mentale og fysiske helsetilstander (Fancourt & Finn, 2019, s. 7).

Kunst og kultur har også en næringsverdi på makro- og mikronivå. Kulturnæringen danner grobunn for økonomisk vekst og nye verdiskapninger oppstår hvis kultur og næringsliv samarbeider (Olsen & Kramvig, 2009). Dette skaper attraktivitet. For Elverum er kultur en sentral forutsetning for bosetting, økt næringsliv og turisme. Kunst- og kulturlivet i Elverum skal være utadventt ved å involvere, inkludere og engasjere. Det skal være et tett samarbeid med lokale aktører for å fremme kunst, kultur og arenaer.

1.2 Kommunens planarbeid

Kommuneplanen er kommunens overordnede plan og vedtas av kommunestyret. Planen består av en samfunnsdel og en arealdel. Den gjeldende kommuneplan "ELVERUM MOT 2030" ble vedtatt november 2010, og gjelder frem til 2022. En ny Kommuneplan er i prosess og blir behandlet høst 2024.

Handlings- og økonomiplanen beskriver hovedtrekk og rammer for den planlagte virksomheten for Elverum kommune for de kommende fire årene. Handlingsplanen beskriver plangrunnlaget og vesentlige aktiviteter i kommunen og lokalsamfunnet som følge av kommunestyrets prioriteringer. Økonomiplanen viser de økonomiske rammene for den

samme fireårsperioden fordelt på investeringer og drift med detaljert budsjett for det første året i perioden.

Virksomhetsplanen og årsbudsjettet forklarer hovedtrekkene i tjenesteproduksjonen som er planlagt på de forskjellige tjenesteområdene i Elverum kommune. Virksomhetsplanen forklarer med ord og tabeller/figurer hva som gjøres. Årsbudsjettet redegjør for de økonomiske rammene for denne virksomheten.

Handlingsplanen er fordelt på seks samfunnsområder basert på planstrategien for Elverum kommune:

Klima og energi
By- og bygdeutvikling
Samferdsel og infrastruktur
Verdiskaping og næringsutvikling
Natur, kulturmiljø og landskap
Helse, livskvalitet og oppvekstmiljø

Den strategiske planen for kultur vil ha direkte tilknytning og være underlagt i samfunnsområde *Helse, livskvalitet og oppvekstmiljø*, men samtidig ha tilknytning og være en bidragsyter til måloppnåelse i de resterende samfunnsområdene for Elverum kommune.

I handlings- og økonomiplan 2023-2026 står det at i samfunnsområdet *Helse, livskvalitet og oppvekstmiljø* har kommunen vært gjennom en intens økonomisk investeringsperiode fram til 2019, i nytt helsehus, i skoler og barnehager. Videre betyr dette at i de neste årene må det holdes fokus på god og effektiv drift, inkludert å ivareta de gode muligheter investeringene gir for tjenesteproduksjonen. Med bakgrunn i dette er det viktig at en strategisk plan for kultur er målrettet for å levere, utvikle, skape og yte best mulige tjenester innenfor kulturfeltet for våre innbyggere i Elverum, og samtidig sikre måloppnåelse i vår hovedmålsetting.

Elverum kommunes visjon, verdigrunnlag og hovedmålsetting har stått i mange år og framstår som grunnleggende i kommunens virke.

Visjon: *Elverum har hjerterom.*

Verdigrunnlag: *Åpenhet, ærlighet og respekt.*

Hovedmålsetting: *Elverum skal være et godt og sunt sted å leve, med aktive, glade og friske innbyggere.*

Kommunens rolle er firedelt, i den forstand at kommunen skal være tjenesteprodusent for befolkningen, forvaltningsmyndighet, samfunnsutvikler og en demokratisk arena.

1.3. Nasjonal kulturpolitikk, kulturstrategi for Innlandet fylkeskommune og kulturloven

Kulturmeldingen, kulturstrategi for fylkeskommune, kulturloven, kommuneplan, handlingsplan, strategiske planer, Elverum kommunes visjon, verdigrunnlag og hovedmålsetting gir et godt grunnlag for utarbeidelse av målsettinger og strategier for utvikling av kulturfeltet i Elverum.

1.3.1 Nasjonal kulturpolitikk

Kulturmeldingen som kom høsten 2018 skal gi retning for kulturpolitikken i fremtiden der regjeringen belyser kulturpolitiske utfordringer parallelt med samfunnsutvikling (Meld. St. 8 (2018–2019), s. 8). Meldingen tar for seg utviklingen for kulturpolitikken fremover, fastsetter ambisjoner og nasjonale kulturpolitiske mål (Meld. St. 8 (2018–2019), s. 8). Kulturmeldingen er etterfulgt av egne stortingsmeldinger og strategidokumenter som konkretiserer behov og tiltak på delområder innen kulturpolitikken, kunstmelding, barne- og ungdomskulturmelding, museumsmelding, språkmelding, nasjonal bibliotekstrategi og strategi for kultur og reiseliv (Meld. St. 8 (2018–2019), s. 8).

Nasjonale kulturpolitiske samfunns mål er;

«Eit levande demokrati der alle er frie til å ytre seg, og der mangfald, skaparkraft og kreativitet er høgt verdsett. Eit inkluderande samfunn der kunst og kultur av ypparste kvalitet inspirerer, samlar og lærer oss om oss sjølv og omverda» (Meld. St. 8 (2018–2019), s. 9).

1.3.2 Kultur er bærekraft

Kulturens egenverdi er stor i seg selv men fremmer også mange ringvirkninger som er viktige for å nå FN sine bærekraftsmål. Alle tjenestene i kultursektor i Elverum kommune bidrar til dette.

Kommunen er bindeleddet mellom innbyggerne og beslutningstakerne, og er viktige for å forene de globale bærekraftsmålene med vår lokale virkelighet.

«Å se kulturfeltet som en viktig brikke inn i denne helheten vil gi et fortrinn. Kulturfeltet rammes her inn på samme måte som det i dag gjøres i nasjonal kulturpolitikk. Vi kan beskrive det som et eget praksisfelt bestående av ulike former for kunstneriske, kreative uttrykksformer som musikk, dans, teater, film osv. I tillegg rommer det mye av det vi betegner som vår felles hukommelse, som arkiv, bibliotek, museum og kulturminnevern. Kulturfeltet har en ubestridt egenverdi uavhengig av de nytteverdiene feltet skaper, men i en større sammenheng kan vi ikke se bort fra at kultur også påvirker andre samfunnsområder.» (KS artikkel – «Kultur og bærekraft henger sammen»)

Kulturplanen beskriver kommunens innsats innen kulturfeltet og hvordan sektoren er med å gir opplevelser og rom for vår felles hukommelse.

1.3.3 Kulturstrategi for Innlandet

Kulturstrategi for Innlandet fylkeskommune 2022 – 2026 er et overordnet politisk styringsdokument, formålet med strategien er å legge grunnlaget for en langsiktig og offensiv kulturpolitikk med forutsigbare rammer for fylkeskommunens kulturarbeid (Innlandet fylkeskommune, 2022, s. 4).

Strategiens målgruppe er først og fremst de mange kulturaktørene innenfor feltene kulturarv, arkiv, kunst, bibliotek, idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i Innlandet. Sammen med kommunene i Innlandet, frivillige organisasjoner, utdanningsinstitusjoner, næringslivet og andre som ønsker å delta i arbeidet med å utvikle kulturlivet i Innlandet. Visjonen for Innlandet fylkeskommune er: *Innlandet eventyrlige muligheter* (Innlandet fylkeskommune, 2022, s. 5).

Hovedmål for Innlandet fylkeskommune:

Fremme god helse og høy livskvalitet.	Levende, trygge og inkluderende byer og bygder.	Relevant og god utdanning og muligheter for livslang læring.
Høy sikkerhet, god fremkommelighet og bærekraftige løsninger i trafikken.	Tilrettelegge for grønn og innovativ verdiskaping og arbeidsplassutvikling.	Et mangfoldig kulturliv og god ivaretagelse av kulturarven.
God og kunnskapsbasert samhandling i samfunnsutviklingen.	Bærekraftig naturforvaltning og reduserte klimagassutslipp.	En effektiv, tillitsskapende og utviklingsorientert organisasjon.

1.3.4 Kulturloven

Kulturloven ble kunngjort i 2007 og har som formål å ansvarlig gjøre stat, fylkeskommune og kommune slik at det legges til rette for et mangfold av kulturvirksomhet, for at alle kan få mulighet til å delta og oppleve kulturuttrykk (kulturlova, 2007, § 1). Hovedmål og hovedstrategi for kulturplanen er utformet med bakgrunn i kulturloven og Elverum kommunes hovedmålsetting.

1.4 Planprosess

I kommunestyremøte 29.03.2023 gis kommunestyrekomité for vekst og utvikling mandat til å gjennomføre planprosess for å utarbeide strategisk plan for kultur i Elverum 2024-2028. Kommunestyrekomite for vekst og utvikling oppnevnes som styringsgruppe for planprosessen og sektor for kultur har ansvaret for å være prosessleder og sekretariat for planprosessen der sektorsjef står fritt til å anvende de ressurser som finnes innenfor egen sektor. Kommunestyrekomite for vekst og utvikling har blitt orientert om organisering i Sektor for kultur, og utvalgte funksjoner og tjenester.

Planforslaget er utarbeidet på bakgrunn av kommuneplanen for Elverum kommune, kommunedelplaner, strategiske planer, kulturstrategi for Innlandet, stortingsmeldinger, frivillighetsmelding, FNs barnekonvensjon, kulturlov, folkebiblioteklov og opplæringslov. Det har vært involvering av ansatte i de ulike enhetene gjennom gruppearbeid i utforming av mål av strategier. Ansatte møter befolkningen og brukere av våre tjenester i stor grad og derfor har de tatt del i utforming av planen.

1.5 Definisjoner og avgrensing

Strategisk plan for kultur vil ikke ta for seg område idrett og fysisk aktivitet i stor grad fordi det er utarbeidet egen plan, «Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i Elverum 2023 – 2027».

Mellom kapittel 3, kommunale tjenesteområder og kapittel 4, fokusområder er det en avgrensning og et skille som er viktig å belyse. I kapittel 3 har kommunen årsverk, direkte ansvar og er dermed tjenesteprodusent for befolkningen alene eller i samarbeid andre aktører. I kapittel 4 er ikke kommunen alene ansvarlig for produksjon av tjenestene eller kulturvirksomhetene, men er bidragsyter ved å legge til rette gjennom utleie, fordeling av tilskudd, bidrag administrativt og eller har ulike samarbeidsavtaler.

2. Kommunale kulturinstitusjoner

2.1 Elverum kulturhus

Elverum kulturhus er et regionalt kulturhus i Østerdalen og en arena for visning av all scene-kunst. Kulturhuset har to amfiser for bruk til kino og andre kulturforestillinger; Veslestua med 63 plasser, og Storstua med 343 plasser. I tillegg leies Festsalen i Rådhuset ut. Kulturhuset har en kafe med kiosk og billettsalg, i tillegg til det nyeste av teknisk utstyr; laserprojektorer, Atmos lyd i begge saler og ny PA for lyd.

Overordnet mål for kulturhuset:

Elverum Kulturhus skal være den viktigste helårsarenaen for visning av film og scenekunst i Elverum, og være en kompetent tilrettelegger og arrangør som utvikler kommunens kulturliv.

Mål 2028	Strategi
Elverum kulturhus skal ha en sentral plass i utviklingen og markedsføring av Elverum som lokalsamfunn og kulturkommune.	<p>Gi rom for aktiviteter innen kulturelt mangfold og uttrykk, både kommersielle og ikke kommersielle forestillinger.</p> <p>Tett kontakt med andre kulturaktører i Elverum.</p> <p>Følge nøye med på endringer og utfordringer i markedet og utvikle kulturhuset og Elverum i takt med disse endringene.</p> <p>Skape innhold og møteplasser for nye brukergrupper gjennom relevant programmering.</p> <p>Legge til rette for at lokale lag og foreninger har en profesjonell visningsarena.</p> <p>Samarbeid med Elverum musikkråd.</p>
Elverum kulturhus skal være et kraftsenteret for kultur- og kulturproduksjon.	<p>Legge til rette for at eksisterende og nye aktører innen kulturnæring kan ha tett samarbeid med Elverum kulturhus.</p> <p>Tilrettelegge særskilt for det lokale kulturlivet.</p> <p>Styrke produksjon og formidling av lokale oppsetninger gjennom markedsføring og teknisk tilrettelegging.</p> <p>Samarbeid med DKS (Den kulturelle skolesekken).</p>
Kinotilbudet skal vise bredde og tilby filmer for de fleste målgrupper, med spesielt fokus på barn og unge. Årlig besøk på 45 000 besøk på kinoforestillinger.	<p>Utvikle kinotilbudet i takt med fortetting, økt innbyggertall og økt interesse.</p> <p>Skape gode kinoopplevelser for publikum gjennom relevant programmering.</p> <p>Film skal underholde og kan også gi innsikt, kunnskap og læring.</p> <p>Legge til rette for eventer og spesialvisninger som; filmgull, babykino, strikkekino, filmtilbud i høst- og vinterferieuka, E-sport turneringer, film for studenter og videregående elever.</p> <p>Alle i grunnskolealder i Elverum skal få en skolefilmvisning i løpet av skoleåret.</p>

	<p>Tilrettelegge for og samarbeide med filmfestivalen Movies on War.</p> <p>Tilrettelegge for og samarbeide med Elverum Filmklubb.</p>
<p>Skape gode opplevelser for publikum på kulturarrangementer.</p> <p>Årlig besøk 13 000 på kulturforestillinger.</p>	<p>Relevant og aktuell programmering.</p> <p>Avtale med Riksteatret og Teater Innlandet, og eventuelle andre nasjonale tilbydere.</p> <p>Tilrettelegge for og samarbeide med Festspillene.</p> <p>Sørge for aktuelle teaterforestillinger, standupforestillinger, konserter, foredrag, show etc.</p> <p>Tilrettelegge, veilede, følge opp og bistå spesielt for lokale aktører slik at de føler seg ivaretatt på en profesjonell måte og får best mulig forutsetning for å lykkes.</p>

2.2 Elverum bibliotek

Elverum bibliotek er byens hjerte og holder til i Rådhuset i gamle ærverdige lokaler.

Elverum biblioteks mandat og virksomhet er hjemlet i Folkebibliotekloven (1985). I loven stadfestes det at bibliotekets oppgaver er å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet gjennom aktiv formidling ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet. Biblioteket er en uavhengig møteplass og en viktig arena for offentlig samtale og debatt. Kvalitet, allsidighet og aktualitet vektlegges i tilbudene til barn og voksne, og vårt innhold og tjenester skal gjøres kjent.

Bibliotekets rolle i samfunnet er i utvikling. Fra å være en samling av litteratur, prioriterer bibliotekene nå menneske og opplevelser, ved å være kulturelle lærings-, arrangements-, og aktivitetsarenaer og møteplasser. Fra å være lokaler man oppsøkte med ett konkret formål, har bibliotekene endret seg til å bli steder hvor man oppholder seg over tid. Biblioteket er ett av de få offentlige stedene hvor man kan komme uten et tydelig formål, gratis, og samtidig være en del av fellesskapet.

Overordnet mål for biblioteket:

Elverum bibliotek skal være en aktiv arena for informasjonstilgang, litteratur- og kulturformidling, debatt, lokaldemokrati og ytring. Biblioteket skal være en gratis, viktig og åpen møteplass i lokalsamfunnet, og skal videreutvikles til et moderne og fremtidsrettet bibliotek i hjertet av byen.

Mål 2028	Strategi
Biblioteket skal bidra til tidlig innsats av barn og unge gjennom å skape lese- og lærelyst, bidra til språkutvikling, identitetsbygging og gode relasjoner mellom barn og voksne.	Biblioteket skal øke og videreutvikle samarbeidet med barnehager og skoler. Biblioteket skal finne andre relevante samarbeidspartnere slik som Helsestasjonen og aktuelle aktører i frivillighet og lokalt næringsliv.
Skape forståelse for og formidle bibliotekets rolle og betydning i samfunnet.	Folkebibliotekloven og aktuell forskning skal brukes som utgangspunkt til å beskrive, formidle og tydeliggjøre vårt formål. Synliggjøre vår faglighet i tjenestene vi utvikler og utfører. Dele og videreformidle nasjonale og lokale saker som angår bibliotek og kobler dette til vårt virke.
Øke årlig utlån til 52 000.	Øke antall deltakere på Sommerles. Iverksette og følge opp Vinterles for voksne. Utstilling for barn i skrankeområdet. Ha bøker lett tilgjengelig som vi vil anbefale, både for barn og voksne. Tenke mersalg både med forslag og ved at vi er mer «på». Være mer tilgjengelige i biblioteklokalet. Depotbibliotek på for eksempel Helsehuset, kaféer mm.
Utvikle biblioteket som læringsarena og møteplass for å tiltrekke nye besøkende og øke gjennomsnittet av besøkende på arrangementer.	Videreutvikle arrangementsporteføljen. Fokus på universell utforming i våre arrangementer (lyd, plassering). Videreutvikle samarbeidet med frivilligheten. Videreutvikle bruken av sosiale medier til å fremme og markedsføre arrangementer. Ivareta og formidling av lokalhistorie. Jobbe videre med kvalitet i formidlingen. Fokusere på formidling til barn og unge gjennom å utvikle og videreutvikle arrangementer og forum.
Øke brukermedvirkning ved å involvere besøkende i utviklingen av biblioteket.	Brukerundersøkelse om hvordan befolkningen bruker biblioteket og hva som savnes. Samarbeid med studenter v/OsloMet (bibludt.) eller HINN (service-/kunnskapsledelse). Samarbeid med Ungdomsrådet, Råd for personer med nedsatt funksjonsnedsettelse og Eldrerådet.

Biblioteket skal stille bibliotekets lokaler og ressurser til rådighet for Elverums innbyggere når bibliotekpersonalet ikke er tilstede.

Etablere Meråpent bibliotek i Elverum i løpet av 2024.

2.3 Idrettsanlegg

Elverum kommune drifter Elverumshallen, Svømmehallen, Ydalir og idrettsparken på Terningen Arena. Flere av anleggene er sentralt plassert i eller nært sentrum. Elverum kommune er godt utbygd på anleggssiden, men for å kunne møte fremtidige krav til kvalitet er det viktig at kommunen opprettholder satsingen på gode idrettsanlegg. Anleggene er hjemmearena for flere av byens idrettslag, og er viktige samarbeidspartnere for å opprettholde og videreutvikle idrettsmiljøet i Elverum. Anleggene virker som skolerom for de fleste grunnskolene i Elverum, Elverum videregående og i tillegg er det egne samarbeidsavtaler med Høgskolen og Forsvaret. Anleggene er også et middel for å nå mål innenfor idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv, og det er et eget fokusområde i strategisk plan idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i Elverum 2023-2027 med spesifikke mål og strategier. Den planen tar i tillegg for seg andre viktigere arenaer som fylkesidrettsplassen, skianlegg, arealer ved skoler og barnehager og andre friluftsanlegg.

Overordnet mål for idrettsanlegg:

De kommunale idrettsanleggene skal gi innbyggere tilgjengelige arenaer for idrett, lek, glede og utvikling. Anleggene skal bidra til oppnåelse av kompetansemålene i grunnskolen og tilrettelegge for kommunes hovedmålsetning om friske og glade innbyggere.

Mål 2028	Strategi
Kommunens idrettsanlegg skal være trygge aktivitetsarenaer.	Godt vedlikeholdt og god teknisk standard på anleggene. Tett kontakt med leietakere, frivillige, lag og foreninger for opplæring på rutiner og sikkerhetstiltak. Kontinuerlig kursing av ansatte i sikkerhet og førstehjelp. Imøtekomme behov fra frivillige, lag og foreninger for å tilrettelegge for idrettsglede.
Idrettshallene skal prioritere tilgjengelighet for barn- og ungdomsaktiviteter, både organisert idrett og uorganisert aktivitet.	Barn- og ungdomsaktivitet og paraidrett prioriteres i fordeling av timer i kommunens anlegg. Prisregulativet prioriterer barn og unge.

ELVERUM
KOMMUNE

Strategisk plan for kultur 2024-2028

Side 12 av 34

<p>Årlig besøk på 18 000 i folkebadet innen 2028. Totalt årlig besøk på 85 000 i svømmehallen innen 2028.</p>	<p>Åpen hall 2 uker i året. Opprettholde egen aktivitetsdag for barn og unge i svømmehallen.</p>
<p>Idrettsparken på Terningen Arena skal holde høy standard, være et tilgjengelig nærmiljøanlegg, og en arena for høgskolen, forsvaret, kommunen og idrettslag.</p>	<p>Idrettsparken er godt vedlikeholdt gjennom året. Være et åpent anlegg som er tilgjengelig for allmennheten. Samarbeid med høgskolen, forsvaret og idrettslag.</p>

2.4 Kulturskolen

Kulturskolen er forankret i opplæringsloven. Alle kommuner skal ha et kulturskoletilbud og kulturskolen skal samarbeide med skole og kulturlivet for øvrig.

Elverum kommunestyre vedtar rammeplanen; Mangfold og fordypning. Denne gir kulturskolen innhold og retning.

Kulturskolen i Elverum gir tilbud innenfor fagene; teater, dans, visuelle kunstfag og musikk, med opplæring på 10 forskjellige instrumenter. Kulturskolen har egne tilbud til elever med tilrettelagte behov. Kulturskoleåret følger grunnskolen.

Kulturskolens hovedmål:

Kulturskolen skal gi opplæring av høy faglig og pedagogisk kvalitet til alle barn og unge som ønsker det. Målet med opplæringa er å lære, oppleve, skape og formidle kulturelle og kunstneriske uttrykk.

Mål 2028	Strategi
Videreutvikle tilbudet i kulturskolen.	Arbeide med utvikling av et bredere fagtilbud. Arbeide med å nå ut til nye grupper og rekrutere nye elever.
Videreutvikle digitale løsninger.	Utvikle undervisningstilbud som helt eller delvis kan gis digitalt. Videreutvikle kulturskolens digitale visningsflate. Videreutvikle fagområder med digitalt utgangspunkt.
Øke mangfoldet i kulturskolen.	Kulturskolen utvikler sin egen Handlingsplan for mangfold og inkludering.
Utvikle og systematisere kulturskolen sitt samarbeid mot andre kommunale og frivillige aktører som korps, kor, musikkråd, helse, grunnskole, barnehage, læringscenter, bibliotek, kulturhus m.fl.	Utvikle og systematisere arenaer for samarbeid. Sammen med andre aktører utvikle nye tilbud og metoder for inkludering og mangfold.
Videreutvikle Den Kulturelle Skolesekken.	Kulturskolen skal sammen med skole og kulturliv for øvrig, arbeide med nye perspektiv og hele tiden utvikle nye produksjoner til glede for nye grunnskoleelever.

2.5 Ungdommens hus

Ungdommens hus er en gratis kultur- og fritidsklubb for unge som ligger sentralt i Elverum. Det er en uavhengig møteplass og en arena der ungdommer kan treffes på tvers av like og ulike interesser, være sosiale og delta i forskjellige organiserte og uorganiserte aktiviteter. Ungdommens hus skal i sine tilbud til ungdommer legge vekt på verdier som inkludering, likeverd, mestring og tilhørighet. UKM (Ung Kultur Møtes), Fritt Fram, Aktiv Ung og Ferieklubben er tilknyttet Ungdommens hus, og skal sikre bredde og tilgang til kulturarenaer og fritidsaktiviteter for barn og unge. Fritidsklubben har i tillegg et musikkverksted.

Overordnet mål for Ungdommens hus:

Ungdommens hus skal være en viktig forebyggende arena for alle ungdommer i Elverum, og skal tilby et mangfold av aktiviteter med trygge, kompetente voksne tilstede.

Mål 2028	Strategi
Ungdom skal ha eierskap og medvirkning til innholdet i Ungdommens hus.	Brukermedvirkning gjennom et husstyre bestående av ungdom og ansatte. Ungdom inkluderes i planleggingen av daglige aktiviteter.
Ungdommens hus skal være et attraktivt sted å være med tidsaktuelle aktiviteter.	Utstyr skal holdes moderne og relevant. Kontinuerlig jobbe med omdømmet. UKM videreføres og -utvikles. Utveksling med andre fritidsklubber.
Tilbudet ved Ungdommens hus skal være synlig og formidlet til alle unge og deres foreldre i Elverum.	Samarbeid med barne- og ungdomsskoler, kulturskolen, frivillige, lag og foreninger og Bedre Tverrfaglig Innsats. Komme i kontakt med, og jobbe sammen med foreldre. Barne- og ungdomsskolene inviteres til besøk og orientering.
Bidra til sosial utjevning blant barn og unge i Elverum.	Gjennom tiltakene Ferieklubb, Åpen hall, Aktiv Ung og utstyrssentralen Fritt fram. Være en åpen og gratis møteplass for barn og unge.

2.6 utfordringer og behov ved kommunale kulturbygg

Kommunens rolle er firedelt, i den forstand at kommunen skal være tjenesteprodusent for befolkningen, forvaltningsmyndighet, samfunnsutvikler og en demokratisk arena. For å oppnå dette og være en attraktiv kommune med et mangfold av kulturtilbud som inkluderer, engasjerer, skaper glede for innbyggere og besøkende er det nødvendig å være i takt med samfunnsutviklingen og de ulike infrastrukturelle behovene. Mange av våre bygg som huser ulike kulturarenaer, våre tjenester og lokale lag og foreninger er bygd i forrige årtusen. Dette medfører økende vedlikeholds- og utviklingsbehov for å være i tråd med dagens og framtidens behov med resten av kultur- og anleggsbransjen. De ulike utfordringene og behovene synliggjøres i dette underkapittelet.

2.6.1 Elverum kulturhus

Fakta Kulturhuset	Utfordringer og utviklingsbehov
Bygg fra 1959. Nytt kulturhus i 1993. Storstua 343 plasser. Veslestua 60 plasser. Laserprojektorer, Atmoslyd i begge saler og generelt godt utstyrt kulturhus. Festsal med plass til arrangementer for inntil 200. Besøk på kino 38.000. Besøk på kulturarrangementer 11.000.	Behov for flere saler for å kunne vise bredde i filmtilbudet som publikum forventer. Inngangspartiet er mørkt, grått og lite tiltrekkende. Behov for å tilrettelegge festsalen og rådhusfoajeen for kulturarrangementer for å utvide porteføljen av mulige kulturarenaer. Behov for ombygging av kiosk som tilfredstiller dagens standard.

2.6.2 Elverum bibliotek

Fakta Biblioteket	Utfordringer og utviklingsbehov
Bygget 1956. Areal: 654 kvm, hvor av en stor del av arealet utgjøres av magasin. Herutover skrankeområde, med utstillinger og nyheter, skrankekontor, og et flerbruksrom (kontor/møterom/spiserom). To etasjer; barne-, ungdoms-, og voksenavdeling. Lokal- og flerspråklig samling.	Behov for en større barneavdeling med flere sitteplasser/lesekreker og flere utstillingshyller. Behov for mer plass til aktiviteter og arrangementer.

<p>Besøkstall 2023: tilnærmet 62000 138 arrangementer i 2023.</p> <p>24 sitteplasser, en aviskrok og 2 enkeltstudieplasser. Enkelt møblelement i barne- og ungdomsavdelingen.</p> <p>Biblioteket er utstyrt med heis.</p>	<p>Ungdomsavdelingen er for liten til at den kan utvikles og imøtekomme forventninger og krav.</p> <p>Voksenavdelingen er for liten til å tilby bredde i samlingen.</p> <p>Behov for flere skjermede sitteplasser til studenter, studiegrupper og arbeidsplasser for å imøtekomme moderne bibliotekdrift.</p> <p>Ønske fra publikum om en bibliotekfé.</p> <p>Behov for en oppgradering av éntre og av gjestetoalett.</p>
---	---

2.6.3 Svømmehallen, Elverumshallen, Ydalir og Terningen Arena idrettspark

Fakta svømmehallen	Utfordringer og utviklingsbehov
<p>Bygget i 1977-1978, og åpnet 1.september 1978.</p> <p>Underetasjen ble renvert etter flommen i 1995.</p> <p>Det er utført omfattende vedlikehold i hallens levetid.</p> <p>To svømmebasseng Hovedbassenget på 12,5x25 meter med dybde fra 1,2 til 4 meter, og stupebrett på 1, 3 og 5 meter.</p> <p>Øvings-/barnebasseng på 5,5x7,5 meter med dybde fra 0,6 til 0,9 meter.</p> <p>Renseanlegget har kapasitet på 80-100 badende pr. time.</p>	<p>Svømmehallen er i 2024 46 år gammel. Med en normert levetid på 20-25 år så er hallen langt over forventet levetid.</p> <p>Hallen har et omfattende rehabiliteringsbehov, og tilstandsrapporten fra Sintef Byggforsk av 2014 konkluderer med at den bør rives og bygges nytt fremfor å rehabilitere.</p> <p>Hallens levetid ble da anslått til maks. 5 år. Kommunen har brukt betydelige beløp på kritisk vedlikehold for å holde anlegget i gang. Det er gjennomført prosjekter for å utrede ny hall i flere omganger i 2013, 2015 og 2018, og Folkvangtomta er vedtatt som ny lokasjon i kommunestyret.</p> <p>Svømmehallen er for liten for Elverum. Det er ikke tilstrekkelig kapasitet til å dekke skolenes behov på dagtid, og det er ikke kapasitet til å dekke behovene fra idrettslag og folkebad på kveldstid.</p> <p>I tillegg når ikke hallen opp til brukernes ønsker og forventninger til fasiliteter.</p>

	Nytt anlegg bør minimum ha to 25m bassenger pluss varmtvannsbasseng og leke-/øvingsbasseng.
Fakta Elverumshallen	Utfordringer og utviklingsbehov
<p>Elverumshallen ble bygget i 1965, og åpnet med landskamp mellom Norge og Danmark 18. desember 1965 (resultatet ble 17-18). Hallen ble bygget som et påbygg til messehallen, som i dag er turnhall, som ble oppført i 1936. Grunnflate: 1760 kvadrat, spilleflate 40 x 20 meter.</p> <p>Flerbrukshall som brukes til gymsal, håndball, volleyball, innebandy, basketball m.m. Hallen har plass til 1950 tilskuere.</p> <p>Turnhall med plass til 430 tilskuere.</p>	<p>Bygningsmessig er det behov for nytt panel utvendig.</p> <p>Hallen har økende etterspørsel om leietid, nye idretter og lag/foreninger. Det er behov for basket mål stor bane.</p> <p>Turnhallen er generelt nedslitt og det er behov for omfattende rehabilitering.</p> <p>Bomberommet er et lite areal med begrenset verdi. Styrkerommet trenger oppdatering på utstyr.</p>
Fakta Ydalir	Utfordringer og utviklingsbehov
<p>Ydalir barneskole ble åpnet til skolestart i august 2019, og har en moderne gymsal som leies ut til idrettslag på kvelder og helger. Spilleflate er 40 x 20 meter.</p>	<p>Ydalir idrettshall har stor etterspørsel fra lag og foreninger.</p>
Fakta Terningen Arena idrettspark	Utfordringer og utviklingsbehov
<p>Ferdigstilt 3.oktober 2015.</p> <p>Inneholder friidrettsbane, sandvolleyballbane, basketbaner, tennisbaner, 7'er fotballbane med kunstgress, og 11'er fotballbane med naturgress.</p> <p>På vinterstid legges skøytebane over kunstgressbana, og det kjøres opp skiløype på løpefeltet rundt friidrettsbana i samarbeid med forsvaret.</p>	<p>Lav kvalitet på gress/underlag på 11'er banen (midtfeltet).</p> <p>Behov for gjerde rundt løpebanen og tribuner.</p> <p>Behov for lagerrom/garasje. Hittil er det brukt containere for lagring av maskiner og utstyr.</p> <p>Behov for enkelt sanitæranlegg ute.</p> <p>Behov for tilgang til vann ute.</p>

2.6.4 Ungdommens hus

Fakta Ungdommens hus	Utfordringer og utviklingsbehov
<p>Bygget 1901, fritidsklubb siden 1997.</p> <p>Areal: 650 kvm, fordelt på entré, kiosk/kjøkken, kioskområde, hall, gaming- og rollespillrom, Fritt Fram og musikkverksted.</p> <p>Musikkverkstedet har to øvingslokaler med kapasitet på til sammen 16 øvingstimer i uka. Rommene har PA-anlegg med mikrofoner, gitar- og bassforsterkere og trommesett. I tillegg er det et lydstudio.</p> <p>Bruksområdet for hallen er i stadig endring i takt med tidsånd og aktiviteter. Rommet brukes til konsertlokale, skateområde, for LAN, workshops under UKM med mere. Det er rullestolrampe til hallen.</p> <p>Lokalene og musikkverkstedet leies ut til skoler og Grip på dagtid.</p>	<p>Fasade og lokaler trenger oppussing for å gjøre klubben mer attraktiv.</p> <p>Behov for midler til å holde hallens bruksområde tidsaktuell.</p> <p>Lokalene til Fritt Fram er for lite i forhold til dagens bruk, behov og potensial.</p> <p>Utlånsutstyret til Fritt Fram er preget av slitasje, og det vil innen få sesonger være behov for å kjøpe inn mye nytt.</p>

2.6.5 Kommunale kulturbygg

Beskrivelsen av de kommunale kulturbyggene viser behov for større endringer, men også større og mindre vedlikeholdsbehov, for å kunne levere gode kulturtilbud og tjenester til innbyggere og kulturaktører i Elverum.

Mål 2028	Strategi
Kartlegge og oppdatere vedlikeholdsplan for de kommunale kulturbyggene i Elverum.	Kartlegge vedlikeholdsbehov i de kommunale kulturbyggene i Elverum i samarbeid med kommunens eiendomsavdeling.
Festsalen i rådhuset skal brukes til forestillinger og konserter.	Det bevilges midler til et forprosjekt for kartlegging av kostnader for godkjent scene, innkjøp av instrument og inventar.
Elvarheimsparken – Musikkpaviljongen kan benyttes av alle.	Mulighetstudie på bruk og tilpassning til bruk med universielt utformet sanitærforhold, scene og publikumsområde i parken.
Kartlagt kostnader for utvidelse av bibliotek, kulturhus og ny svømmehall	Gjennomføre et eget forprosjekt for sammenbygging av bibliotek og kulturhus. Følge opp samarbeid om ny svømmehall.

3. Skaping og formidling av kultur

3.1 Kulturarrangementer og festivaler

I Elverum er det flere store og små arrangementer og festivaler i ulike sjangere der mange har tradisjon langt tilbake i tid. To av målene i kommuneplanen, samfunnsdelen, er at Elverum skal videreutvikle sin aktive rolle som regionsenter i Sør-Østerdal og Elverum skal oppfattes som en attraktiv kommune for besøk ved å bidra med attraktive kultur- og opplevelsestilbud med stort omfang og mangfold.

3.2 Festspillene i Elverum

Festspillene i Elverum har som formål å arrangere festspill ved å gi et kvalitetstilbud innen musikk og andre kunstarter på et kunstnerisk høyt nivå, og ønsker å «skape opplevelser som begjærer». Det legges særlig vekt på presentasjon av unge talentfulle kunstnere.

Visjonen til festspillene står godt sammen med Elverum kommunes visjon med Elverum har hjerterom og kommunens samfunnsplan strategisk mål om å legge til rette for; Attraktive kultur- og opplevelsestilbud, med stort omfang og mangfold. Elverum kommune er av den oppfatning at dette ivaretas på en god måte og festspillene har i sitt arbeid funnet balansen mellom det nyskapende og betydningen av å løfte frem den viktige kulturelle arven i de fremførelser som konsertene ivaretar.

Festspillene i Elverum har hatt en betydelig påvirkning i forhold til utvikling av regionenes nye storstua Terningen Arena. Et anlegg som er utviklet med sikte på næringsutvikling og kompetanseutvikling innenfor ordinær næringsvirksomhet, utdanning, opplæring, kultur og idrett. Elverum kommune ser, helt siden den flotte åpningskonserten januar 2011, at dette har gitt effekt og synergi mellom kompetanseenheter og løfter den regionale betydning Terningen Arena har sammen med blant annet Festspillene.

Festspillene går nå inni sitt 50' de år og har i alle disse årene siden starten i 1974 vært en viktig og betydelig bidragsyter for det klassiske musikklivet i regionen disse 10 dagene i august. Festspillene kan se tilbake på mange minnerike opplevelser etter nærmere 1.200 arrangementer og ca. 450.000 besøkende.

Mål 2028	Strategi
<p>I Elverum skal det være kulturarrangementer for alle gjennom hele året.</p> <p>Elverum skal oppfattes som en attraktiv kommune å besøke også på grunn av sine arrangementer og festivaler.</p> <p>Det avsettes midler i budsjett for å støtte festivaler og arrangementer.</p>	<p>Elverum kommune leier ut en rekke anlegg til idretts-, fritids- og kulturformål og skal bidra med tilskudd til flere arrangementer.</p> <p>Det gis tilbud om opplevelser av profesjonelle kulturaktører med tilbud i den Kulturelle spaserstokken til kommunens innbyggere i målgruppen.</p> <p>Innbyggerne, næringslivet, frivillige organisasjoner, reiseliv, regionkommunene, kulturlivet, idrett og skoleverk involveres med å skaffe oppmerksomhet og skape interesse for Elverum.</p> <p>Være en imøtekommende samarbeidspartner og tilrettelegge for aktører.</p> <p>Bidra aktivt i arrangementsnettverket.</p> <p>Relevant og aktuell markedsføring for å nå befolkningen nasjonalt, regionalt og lokalt.</p>
<p>Opprettholde eksisterende arrangementer og imøtekomme nye aktører.</p>	<p>Elverum kommune skal være en sterk og tydelig eier av festspillene i Elverum som bidrar til opplevelser som begeistrer i Elverum og Innlandet.</p> <p>Tilrettelegge for og utvikle samarbeid med nye aktører som ønsker å skape aktivitet og arrangementer.</p> <p>Samarbeide med og eller tilrettelegge for Movies on War, Elvebris, Grundsetmarten, Elverumsdagene og de nordiske jakt og fiskedagene.</p>

3.2 Barn og unge

I Elverum blir det flere eldre og færre innbyggere i de lavere aldersgruppene. Dette gjør at kommunen må i større grad prioritere tjenester rettet mot de eldste. Det er viktig å belyse at det er vedtatt i kommuneplanen at Elverum kommune skal prioritere barn og unge, det er vedtatt en strategisk plan for oppvekst i Elverum og en strategisk plan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i 2023. Dette sammen med fritidserklæringen og FNs barnekonvensjon stadfester barns rett til å delta i fritidsaktiviteter, uavhengig av foreldrenes økonomiske og sosiale situasjon. Ulike aktiviteter som foregår i fritiden varierer fra de organiserte aktivitetene innenfor idrett og kultur til de uorganiserte fritidsaktivitetene som er representert ved åpne møteplasser for barn og ungdom. Arenaer som tilbyr organiserte, uorganiserte fritidsaktiviteter og åpne møteplasser er like viktige spesielt fordi barn og unge har ulike interesser. I de forskjellige arenaene gis barn mulighet til å møte likesinnede, knytte vennskap, føle mestring og tilhørighet.

Sosioøkonomisk status til foreldre er en påvirkende faktor for barns deltagelse i fritids- og kulturaktiviteter, og hvilke aktiviteter barn og unge deltar i. Generelt for befolkningen ser det ut som at barn og unge fra husstander med høyere utdanning bruker mer av de kulturelle tilbudene som finnes, i tillegg til at de benytter seg mer av de smalere kulturformene som ballet, opera og klassiske konserter (Meld. St. 18 (2020–2021), s. 22). Barn og unge fra husstander med høy sosioøkonomisk status har nesten dobbelt så høy sjanse til å delta i organiserte fritidsaktiviteter sammenlignet med barn og unge fra husstander med lav sosioøkonomisk status, allikevel kan det variere mellom ulike typer aktiviteter (Meld. St. 18 (2020–2021), s. 22). For fritidsklubber rundt omkring i landet ser det ut som om det er omvendt, ved at ungdom fra husstander med lavest sosioøkonomisk status deltar mer regelmessig enn ungdom fra hjem med høy sosioøkonomisk status (Meld. St. 18 (2020–2021), s. 23).

Mål 2028	Strategi
<p>Det skal legges til rette for et bredt kultur-, idretts-, friluft- og fritidstilbud til barn og unge.</p> <p>Hvert barn, under 18 år, skal ha mulighet til å delta på minst en fast fritidsaktivitet uavhengig av foreldres sosioøkonomiske status.</p> <p>Videreutvikle FNs barnekonvensjon punkt 12 og 31, for barn og unge i Elverum.</p>	<p>Samarbeid med frivilligheten i Elverum.</p> <p>Søke tilskudd til ulike målgrupper fra stat og stiftelser.</p> <p>Tverrfaglig samarbeid og tilbud skal være kommunens arbeidsform.</p>
<p>Barn og unges delaktighet i lokalsamfunnet skal styrkes ved aktivt å involvere aktuelle brukerstyrte organer i saker som berører barn og unge.</p> <p>Ungdommer i Elverum har møteplasser der de kan påvirke og medvirke til innholdet.</p>	<p>Ungdomsrådet skal aktivt bidra med råd i saker som angår barn og unge i Elverum.</p> <p>Videreføre 50 år gammel tradisjon med fritidsklubb til hva ungdom i dag ønsker for og med ungdom.</p>

3.3 Frivilligheten

Frivillig sektor består av et mangfold av frivillige organisasjoner, lag og foreninger. Alt fra idrettslag, kor, korps, sanitetsforeninger, humanitære organisasjoner, interesseorganisasjoner, velforeninger og rideklubber. I Elverum er det omkring 240 frivillige organisasjoner. Det brede spekteret av lag og foreninger viser at frivillighet ikke bare er helse og sosial eller bare kultur. Mange gjør også frivillig arbeid utenfor etablerte lag og foreninger. Drivkraften i frivillig sektor og i frivillig engasjement er et ønske om å utøve aktiviteter som gir mening, ofte sammen med andre i et interessefelleskap. Det handler ikke om å tjene penger, og det handler ikke om plikt og lov forvaltning. Det handler om å gjøre noe for andre, gjøre det hyggelig rundt seg, bry seg, være sosiale sammen med andre og gi et aktivitetstilbud til flere enn seg selv. De frivillige organisasjonene har vært og er sentrale bidragsytere til mangfold, livskvalitet, kultur, politikk og demokratiske holdninger i lokalsamfunnet. Videre er frivillige organisasjoner verdiformidlere, kulturformidlere, og skaper identitet, felleskap og sosial kapital mellom mennesker i lokalmiljøet. Frivillig aktivitet er folkehelse i praksis og er viktig i forebyggende arbeid.

Utviklingen av lokaldemokratiet og velferdssamfunnet bygger på et enestående og aktivt samspill mellom frivillig og offentlig sektor der også næringslivet er en viktig bidragsyter. Verdien av frivillig innsats i et samfunn og synet på hvordan frivillige organisasjoner utfyller en offentlig velferdsstat, fortjener anerkjennelse og synliggjøring.

Frivillighetsbarometeret fra 2023 viser at den totale deltagelsen i frivillig innsats vokser siden 2021 og er tilbake på nivået før pandemien (Frivillighet Norge, 2023, s. 6). Men i den yngste og den eldste aldersgruppen, er andelen som gjør frivillig innsats lavere sammenlignet med før pandemien (Frivillighet Norge, 2023, s. 7). Veksten i frivillig innsats skyldes i større grad mobilisering av ikke-deltagere og i mindre grad mer frivillig innsats av de som deltar fra før av (Frivillighet Norge, 2023, s. 37). Et stort flertall fra undersøkelsen mener at frivillige organisasjoner er viktige for demokratiet og at kommunens tilrettelegging for frivillige organisasjoner er viktig (Frivillighet Norge, 2023, s. 37).

Mål 2028	Strategi
<p>Kommunen har et godt samarbeid med råd og frivillige organisasjoner for å imøtekomme ulike behov i Elverum.</p>	<p>Kommunikasjon med frivillige organisasjoner, råd og utvalg i Elverum.</p> <p>Skape arenaer for frivilligheten å bygge nettverk med hverandre, som årlig Frivilligbørs i samarbeid med Elverum vekst, Møteplassen og frivilligsentralen.</p> <p>Støtte lag og foreninger med tilskudd og mulighet for å søke på prosjektmidler.</p> <p>Disse økes i den neste 4 års perioden.</p>
<p>Det finnes plass og mulighet for deg som ønsker å bidra som frivillig, uansett verv, utdanning, alder, funksjonsevne, kjønn og etnisitet.</p> <p>Det er enkelt og positivt å være frivillig i Elverum.</p>	<p>Tilrettelegge for å utnytte alle typer innsats.</p> <p>Synliggjøre verdien av frivillig innsats gjennom positiv omtale og kåring av «Årets frivillige» sammen med frivilligsentralen.</p> <p>Opplyse og gi informasjon til innbyggere om ulike frivillige organisasjoner i Elverum.</p>
<p>Frivilligheten i Elverum er en arena for mestring som kan bidra med økt selvtillit gjennom å hjelpe i fellesskap.</p> <p>Sikre god frivillig aktivitet på kulturområder.</p>	<p>De som ønsker å være frivillige har meningsfulle oppgaver som utgjør en forskjell for noen eller noe.</p>
<p>Opprettholde god dialog med frivilligheten</p>	<p>Det gjennomføres årlig dialogkonferanse med politikere og ledere av:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Musikkrådet - Fellesutvalget samfunnshus og grendehus - Elverum idrettsråd <p>Sektor for kultur følger opp samarbeidsavtaler med disse.</p>
<p>Tilskudd frivilligheten.</p>	<p>Elverum kommune avsetter årlig tilskudd til lag og foreninger i Elverum.</p>

Egen oversikt over alle scener i Elverum for utøvende kunstnere, amatører som profesjonelle.	Oppmuntrer og støtter Musikkrådet til å gjennomfører sine planer om et Kultursceneløft, som er en kartlegging av kulturscener i Elverum. Dette gjøres for å kunne prioritere oppgraderinger som bidrar til mer bruk og tilpassede lokaler. Kultursektor bistår med råd i prosessen.
--	---

3.3.1 Idrettsråd

Idrettsrådet er et felles organ for all idrett i kommunen som er organisert i Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) gjennom idrettskretsen. Idrettslag i Elverum kommune med medlemskap i NIF blir automatisk medlem av idrettsrådet. Idrettsrådet skal arbeide for best mulige forhold for idretten i kommunen. Idrettsrådet skal være en arena for samarbeid mellom lagene, mellom lagene og de kommunale myndigheter og mellom lagene og idrettskretsen. Idrettsrådet skal styrke idrettens rolle og rammevilkår i lokalsamfunnet, foreta prioriteringer på vegne av idrettslagene og utarbeide langsiktig prioriteringsliste for bygging av idretts- og nærmiljøanlegg. I tillegg fastsette tildelingskriterier for Lokale aktivitetsmidler (LAM) basert på Kulturdepartementets kriterier, NIFs krav og anbefalinger, samt lokale forhold. Idrettsrådet bør synliggjøre idrettens lokale omfang, samt utvikle lokale idrettspolitiske handlingsprogram basert på overordnet rammeverk og lokale behov. Alle saker som er av felles interesse for idretten skal sendes til kommunen gjennom idrettsrådet.

Det foreligger en samarbeidsavtale mellom Elverum kommune og Idrettsrådet som har formål å regulere og formalisere samarbeidet. Avtalen tar utgangspunkt i «Når en pluss en blir mer enn to», som er en veileder for samarbeid mellom kommune og idrettsråd. Veilederen er igjen utviklet i samarbeid mellom KS og NIF. Idrettsrådet er fristilt og selvstendig, og fungerer som et rådgivende organ i forhold til kommunale myndigheter i saker som vedrører idretten. Idrettsrådet skal søke å se helheten i idretten i Elverum og anbefale prioriteringer til beste for all idrett i kommunen. Idrettsrådets årsmøte beslutter fordelingsnøkkel som skal legges til grunn for tildeling av kommunale tilskudd.

3.3.2 Musikkråd

Elverum musikkråd er paraplyorganisasjon for det frivillige kulturlivet i Elverum kommune som omfatter sang og musikk. Elverum musikkråd har jevnlig styremøter hvor også kommunens kultursjef deltar på møtene. Musikkrådet jobber etter handlingsplan, og har laget årshjul for å sikre at alle oppgaver blir godt ivaretatt. Elverum musikkråd favner 28 lag

og foreninger: ti kor, seks korps, to danselag, to barneteatergrupper, storband, drilltropp, rockeklubb, revygruppe og andre arrangører, slik som blant annet Festspillenes venner. Omtrent 700 personer er aktive i disse lagene, og med foreldre, familiemedlemmer og andre som bidrar, er det nærmere 2000 personer som bidrar aktivt. Årlig legges det ned rundt 80 000 timer frivillig arbeid for å opprettholde dagens aktivitetsnivå.

Elverum musikkråd har gjennom kursing og samlinger et godt drevet musikkråd med kompetanse innen musikkfaglige spørsmål og har jobbet med akustikkmåling av totalt 23 lokaler i Elverum kommune. Det foreligger en samarbeidsavtale mellom kommunen og musikkrådet som omfavner musikkrådets oppgaver, samarbeidsområder og samarbeidsrutiner. Musikkrådets årsmøte beslutter sine prioriteringer for tildeling av det kommunale tilskuddet. Søknad om tilskudd fra de enkelte lag og foreninger rettes til Elverum kommune som utbetaler midlene. Basert på innstilling til fordeling fra Kultursektoren beslutter Musikkrådet i samarbeid med Kultursektoren fordelingen.

3.3.3 Samfunnshus og grendehus

Samfunnshus og grendehus er viktige knutepunkter i lokalsamfunnet, der skapes aktiviteter og viktige møteplasser for det enkelte nærmiljø som kan være med å fremme bosetting i bygdene.

Fellesutvalget for samfunnshus og grendehus ble etablert i 1999 og er en organisasjon for alle velforeninger og grendelag som er eiere av et forsamlingshus i en eller annen form. I 2024 er det registrert 21 vel- og samfunnshus i Elverum hvor to er lokalisert i sentrum.

Fellesutvalget har til formål å fremme saker som er til felles interesse for de ulike husene og har et eget tilskudd i det kommunale budsjettet for å kunne søke om tilskudd til rehabilitering av husene. Siden 2001, som var det første året med tilskuddsmidler, har Elverum kommune bistått med kr 3,7 millioner til vedlikehold og rehabilitering av disse møteplassene ute i hele Elverum.

3.3.4 Møteplassen i Elverum

Møteplassen er et møtested for eldre, personer med funksjonsnedsettelse, pårørende og andre som søker informasjon, trygghet og sosialt samvær med aktiviteter og kulturtilbud. Møteplassen er en frivillig organisasjon stiftet av frivillige foreninger i Elverum, og med representasjon fra Elverum kommune. Møteplassen ble stiftet 16. juni 2010.

Det er i prinsippet en videreføring av Eldreklubben, og ved årsskiftet 2010 – 2011 ble Eldreklubben overført til Møteplassen i sin helhet. Virksomheten er partipolitisk og religiøst nøytral.

Formål:

Møteplassen har som formål å være et møtested for eldre, personer med funksjonsnedsettelse, pårørende og andre som søker informasjon, utvikling, trygghet og sosialt samvær gjennom aktiviteter, service- og kulturtilbud.

3.3.5 Frivilligsentralen i Elverum

Frivilligsentralen er Elverums lokale møteplass for enkeltmennesker, lag/foreninger og det offentlige. Her tilbys det ulike arrangementer, og det legges opp til formidling av kontakt med mennesker som har behov for hjelp.

De som arbeider som frivillig er både unge og gamle med ulik bakgrunn, og de avgjør selv hva de vil gjøre og når de vil jobbe. Frivillighetssentralen formidler eksempelvis leksehjelp, handlehjelp og besøksvenner.

Alt er frivillig basert, og uten kompensasjon. Frivilligsentralen har gratis aktiviteter som de frivillige kan være med på.

Frivilligsentralen er en mangfoldig møteplass som er bygget på frivillighetens premisser og lokale ønsker, ivarettatt av ansatt i samhandling med frivillige, lag og foreninger og kommune.

3.4 Anno museum

Anno består av små og store museer i gamle Hedmark, 29 steder med lokale bygdetun til museer med nasjonal og internasjonal betydning, som formidler et bredt spekter av viktig kultur- og naturhistorie. Museet er organisert som et aksjeselskap, hvor Innlandet fylkeskommune er største enkeltaksjonær med 35% av aksjene, mens kommuner og stiftelser har eierandeler av forskjellig størrelse (Anno museum, u. å.). I Elverum har Anno de to største og mest unike museer, Norsk skogmuseum og Glomdalsmuseet. I tillegg ligger Anno bevaringssenter i Elverum. Senteret utfører bevaringstjenester, samlingsforvaltning og magasinerer gjenstander for alle museene i Anno. Her sitter også Annos administrasjon og kommunikasjonsavdeling. Til sammen er det ca 25 arbeidsplasser i senteret, som lot seg bygge blant annet som følge av et spleiselag der nesten alle kommuner i Hedmark bidro ved å gå inn på eiersiden Elverum kommune gikk i front som vertskommune.

Norsk Skogbruksmuseum ble etablert som stiftelse i 1954 med formål om å skape et nasjonalt museum med tema skogbruk, jakt og fiske. I etterkrigstiden var det forventninger til skogbruk og museet ble etablert for å styrke historiefremstillingen innen skogsarbeid og skogbruk (Norsk skogmuseum, u. å.). Elverum kommune ga Prestøya til museet som gave i 1955 og oppbygningen av den broløse øya som et friluftsmuseum ble prioritert fra første stund. Den skogkledte øya midt ute i Glomma, med Klokkefossen og Prestfossen, skapte fine og tilrettelagte omgivelser for museets nye samling av skogskoier, fiskebuer og kopier av antikvariske fiskeinnretninger. Skogmuseet har i dag 4500 kvadratmeter med utstillinger, bibliotek, ferskvannsakvarium og flere klimaregulerte arkiver og magasiner (Norsk skogmuseum, u. å.). Godt over halvparten av utstillingene er fornyet etter 2000-tallet. Museet har siden 1970-tallet jobbet med å tilknytte museets tematikk opp mot skolens læreplaner som i dag har resultert i at barnehager, skoler og høyskoler benytter seg av museets undervisningstilbud.

De nordiske jakt- og fiskedager har blitt en publikumssuksess med et rikholdig program innen jakt, fiske, friluftsliv og skogbruk, som ble avholdt for første gang i 1963. Siden 1971 har jakthund utstillingen hatt en tradisjon som programpost under arrangementet, og den har i dag navnet «Elverumsutstillingen». Museet har et godt samarbeid med et stort antall organisasjoner, institusjoner og forvaltningsorganer (Norsk skogmuseum, u. å.).

Etableringen av Glomdalsmuseet som regionmuseum for Solør og Østerdalen har sitt utspring i en brytningstid på slutten av 1800-tallet med store sosiale og økonomiske endringer. Tradisjonelle bygninger og redskaper ble erstattet med nye som var bedre tilpasset for økt effektivitet og avkastning. I forbindelse med utviklingen for et felles museum for Østerdalen og Solør skrev avisen Østlandske Tidende i 1894 følgende: «Den gamle østerdalske byggemåte er i sin enkelhet så eiendommelig og typisk at det vil være stor skade

skjedd om den sporløst skulle forsvinne uten å etterlate seg så mye som et minnesmerke» (Glomdalsmuseet, u. å.).

Glomdalsmuseet er et kulturhistorisk museum for Solør og Østerdalen, parken ute inneholder 92 hus og bygninger fra disse områdene. Flerkulturelle Hedmark er også et viktig tema museet jobber med og siden 2000 har Glomdalsmuseet hatt nasjonalt ansvar for dokumentasjon av romanifolkets/taternes kultur og historie (Glomdalsmuseet, u. å.).

Det eksisterer et positivt, omfattende og langvarig samarbeid mellom museene og Elverum kommune, men dette er i liten grad formalisert. Elverum kommunes samfunnsplan og Anno museums strategiske plan med planer for museumsutvikling ved Norsk skogmuseum og Glomdalsmuseet er samarbeidets grunnlagsdokumenter. Det er i dag arbeid som pågår for å formalisere en skriftlig samarbeidsavtale mellom Anno og Elverum kommune for samarbeid i å oppnå museumsutvikling, skape stolthet og engasjement om Elverums museumstilbud og kulturarv. Økt besøk til både Elverum og museene, faglig styrking av Glomdalsmuseet og Norsk skogmuseum og økt samfunnsmessig merverdi for Elverum kommune. Museene er viktige kulturarenaer som ivaretar og formidler kulturhistorie i gamle Hedmark for boende og besøkende.

Mål 2028	Strategi
Formalisere en skriftlig samarbeidsavtale mellom Anno museum og Elverum kommune i løpet av 2024.	Avtale er behandlet og signert innen utgangen av 2024.
Videreutvikle skoleavtalene mellom museene og Elverum kommune for økt anvendelse og faglig relevant innhold for barn og unge.	Skape stolthet, bidra til folkehelse og skape engasjement om Elverums museumstilbud og kulturarv.

3.5 Kunst

Elverum kommunes kunstsamling stammer fra en testamentarisk gave fra etterkommerne av Helge Væringsaasen. Maleriene fra Væringsaasens samling er alle av gammel dato, noen helt tilbake til 1700-tallet. Kunstsamlingen var stammen i Elverum Kunstgalleri slik det ble drevet i Rådhuset Elvarheim fra åpningen i 1957 til en gradvis avvikling rundt 1990. Hele samlingen ble samlet sammen i 1996 og plassert på Glomdalsmuseet. Hensikten med overføringen til museet var både å sikre en forsvarlig oppbevaring og forvaltning, og å gjennomføre en kunstfaglig gjennomgang og tilstandsvurdering. Gjennomgangen resulterte i at flere bilder i kunstsamlingen hadde behov for restaurering og kostandene ville bli langt større enn først antatt. Malerisamlingen fikk et stort løft da Elverum kommune bevilget penger til Glomdalsmuseet i 2006 for å få satt den gamle festsalen i stand som nytt, fast galleri.

Elverum kulturskole har et tilbud innen kunst og design som gir barn og ungdom muligheter for læring og kompetanse innen visuell kunst og det er svært populært for barn og unge å stille ut visuell kunst i form av bilder og malerier årlig i UKM.

Det er vedtatt, i sak 035/12 kommunestyret 18.april 2012, at minst 0,5% av de totale kostnadene i alle utbyggings- og ombyggingsprosjekter der Elverum kommune er part, avsettes til kunstnerisk utsmykking av kommunale bygg, anlegg og uterom. Midlene avsettes til et fond som skal brukes til utsmykking etter vedtatt reglementet. Med kunstnerisk utsmykking forstås billedkunst (skulptur og installasjoner), kunsthåndverk og kunstnerisk utforming av bygg eller sted satt inn i en arkitektonisk sammenheng og for hvert utsmykkingsprosjekt skal det oppnevnes en lokal utsmykkingskomite.

Elverum kommune leier ut lokale og yter et årlig tilskudd til Elverum kunstforening, som stiller ut kunst for salg, har ulike kurs innen kunsthåndverket og har ulike prosjekter med både skole og barnehage.

3.5.1 Kunstnere

Elverum kommune har lange kunstneriske tradisjoner med Gerhard og Margrethe Munthe, Kai Fjell, Dagfinn Grønset for å nevne noen få. I dag har vi kunstnere som Natthagen, Lars Mytting, Erik Lukashaugen, Linn Vold med flere. Med Festspillene i Elverum, Movies on War og museene har Elverum fine muligheter til å utvikle det kunstneriske miljøet i Elverum.

Elverum bør verdsette, applaudere, tilrettelegge og videreutvikle dagens kunstnere. Utvikle flere talenter og tilrettelegge for et miljø for profesjonell kunst i Elverum.

Mål 2028	Strategi
Barn og unge har muligheter og arenaer for å uttrykke seg gjennom visuell kunst.	Kulturskolen og Den kulturelle skolesekken er sentrale virkemidler.
Tilskudd til kunstnerisk uttrykk på profesjonelt nivå innarbeides.	Opprettholde mulighetene for kunstrisk uttrykk på Ungdommens hus og UKM.
I Elverum har alle mulighet til å oppleve visuell kunst som bidrar til kvalitet, refleksjon, dialog og opplevelse.	Offentlige rom skal ha kunstnerisk utsmykning

3.6 Den norske kirke og andre religiøse formål

Kommunen gir tilskudd til Elverum kirkelige fellesråd, herunder tilskudd til bygging, vedlikehold og drift av kirkebygg. Det er 5 sokn i Elverum med kirke i hvert sokn. Tilskuddet skal sikre at kirkebyggene holdes i forsvarlig stand, slik at de kan benyttes til gudstjenester og kirkelige handlinger. Tilskuddet skal også sikre at soknet har tilfredsstillende bemanning ved gudstjenester og kirkelige handlinger, herunder kirketjener, klokker og organist/kantor ved hver kirke, og tilstrekkelig administrativ hjelp (Trossamfunnsloven, 2020, § 14). Elverum kommunes ansvar er avgrenset til tilskuddet til Den norske kirke og til de øvrige livssynsorganisasjoner. Tjenestene som hører under religiøse formål produseres av Den norske kirke og livssynsorganisasjonene medfinansiering gjennom tilskudd fra kommunen.

Menighetsrådene hovedmålsetting er at mennesker i alle aldre og ulike livssituasjoner i Elverum skal kjenne tilhørighet til kirken. Kirken skal formidle den tro, det håp og de verdier som er dens grunnlag, som hjelp til større helhet og sammenheng i livet.

Fellesrådet er kommunens gravplassmyndighet. Elverum kirkelige fellesråd skal sørge for at gravplassene i kommunen forvaltes og drives på en verdig og forsvarlig måte, i henhold til kravene i gravferdsloven. I Elverum er det fem gravplasser.

Andre registrerte religiøse registrerte organisasjoner Det Eritreisk Og Etiopisk Ortodoks Kirke Samfunn I Elverum Regionen (Deeoksier), Pinsekirken i Elverum og Islamic senter.

4. Kilder

KS – artikkel «Kultur og bærekraft henger sammen»

<https://www.ks.no/fagomrader/barn-og-unge/kultur/kultur-og-barekraft-henger-sammen/>

Anno museum. (u.å.). *Museumsopplevelser i Hedmark*. Hentet 20. januar 2024 fra

<https://annomuseum.no/om-anno-museum>

Barnekonvensjonen. (1989). *Konvensjon om barnets rettigheter (20-11-1989)*. Lovdata.

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30/KAPITTEL_8#KAPITTEL_8

Elverum kommune. (2010). *Elverum mot 2030*.

<https://www.elverum.kommune.no/politikk/kommuneplan>

Elverum kommune. (2014). *Frivillighetsmelding for Elverum kommune*.

<https://www.elverum.kommune.no/om-oss/planer-og-rapporter>

Elverum kommune. (2019). *Strategisk plan for Folkehelsearbeid i Elverum 2019-2023*.

<https://www.elverum.kommune.no/om-oss/aktuelt/strategisk-plan-for-folkehelsearbeid-i-elverum-2019-2023>

Elverum kommune. (2021). *Attraktivitet for Elverum – næring - bosted - besøk 2021 – 2026*.

<https://www.elverum.kommune.no/om-oss/aktuelt/strategisk-plan-attraktivitet-for-elverum-naering-bosted-besok-2021-2026>

Elverum kommune. (2023). *Handlings- og økonomiplan 2023-2026*.

<https://planer.elverum.no/handlingsogokonomiplan2023/>

Elverum kommune. (2023). *Strategisk plan: Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i Elverum 2023*

– 2027. <https://www.elverum.kommune.no/om-oss/aktuelt/strategisk-plan-idrett-fysisk-aktivitet-og-friluftsliv-i-elverum-2023-2027>

Elverum kommune. (2023). *Strategisk plan: Oppvekst i Elverum 2023 – 2027*.

<https://www.elverum.kommune.no/om-oss/aktuelt/strategisk-plan-oppvekst-i-elverum-2023-2027>

Fancourt, D. & Finn, S. (2019). *What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being?* (HEN synthesis report 67). World Health Organization.

<https://www.who.int/europe/publications/i/item/9789289054553>

Folkebibliotekloven. (1985). *Lov om folkebibliotek (LOV-1985-12-20-108)*. Lovdata.

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1985-12-20-108?q=folkebibliotek>

Frivillighet Norge. (2023). *Frivillighetsbarometeret 2023*.

<https://www.frivillighetnorge.no/rapport/frivillighetsbarometeret/frivillighetsbarometeret-2023>

ELVERUM
KOMMUNE

Strategisk plan for kultur 2024-2028

Side 33 av 34

Glomdalsmuseet. (u.å.). *Om Glomdalsmuseet*. Hentet 20. januar 2024 fra <https://glomdalsmuseet.no/om>

Hervig, J. S. (2021). *Elverum som nordens Paris: Et samarbeidsprosjekt med Glomdalsmuseet* (1. utg.). Bokstav og Bilde.

Innlandet fylkeskommune. (2022). *Kulturstrategi for Innlandet*.

<https://innlandetfylke.no/tjenester/kunst-og-kultur/kulturstrategi-for-innlandet/>

Jacobsen, S. E., Andersen, P. L., Nordø, Å. D., Sletten, M., Arnesen, D. (2021). *Sosial ulikhet i barn og unges deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter* (Rapport 2021:1). Henta frå

<https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmlui/handle/11250/2728534>

Kulturlova. (2007). *Lov om offentlege styresmaktens ansvar for kulturverksemd* (LOV-2007-06-29-89). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2007-06-29-89>

Meld. St. 10 (2018–2019). *Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig*. Kultur- og likestillingsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-10-20182019/id2621384/>

Meld. St. 18 (2020–2021). *Opplive, skape, dele – Kunst og kultur for, med og av barn og unge*. Kultur- og likestillingsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-18-20202021/id2839455/>

Meld. St. 8 (2018–2019). *Kulturens kraft – Kulturpolitikk for framtida*. Kultur- og likestillingsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-8-20182019/id2620206/>

Norsk skogmuseum. (u.å.). *Historien om Norsk skogmuseum*. Hentet 20. januar 2024 fra <https://skogmus.no/museumshistorie>

Olsen, E. F. & Kramvig, B. (2009). Kultur som næring – møter som sammenstøter? *Magma* 12(9). <https://magmaforskning.econa.no/index.php/magma/article/view/612/612>

Trossamfunnsloven. (2020). *Lov om tros- og livssynssamfunn* (LOV-2020-04-24-31). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2020-04-24-31?q=Trossamfunnsloven>

